

Veri

Vzgoji

Omiki

SLOVENSKI UČITELJ

**Glasilo slovenskih krščanskih
učiteljskih
in katehetskih društev**

1912

Št. 4.

Letnik XIII.

SLOVENSKI UČITELJ

Vsebina:

Še nekaj za nadaljevalne šole. K. Š.	73
Blažena Imelda Lambertini. A. Čadež.	77
Krenimo na nova pota! Janko Polak	80
Pomen pogostnega izpraševanja. —ik.	83
Razredni učitelj. Iv. Š.	84
Jutro I. sv. obhajila. St. Premrl	86
Katehetski vestnik:	
Katehetsko gibanje	88
Katehetske beležke	89
Zgledi	90
Učiteljski vestnik:	
Učiteljske vesti	91
Raznoterosti	93
Vzgoja	94
Slovstvo in glasba	95

Slovenski Učitelj

Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih
... in katehetskikh društev. ...

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XIII.

V Ljubljani, 15. aprila 1912.

Štev. 4.

K. Š.

Še nekaj za nadaljevalne šole.

Komur je izboljšanje našega kmetiškega stanu res na srcu, ta bo k referatu g. Humeka »Šola bodi temelj narodno-gospodarskemu napredku« (»Sl. Učit.« 1911), vzkliknil: Fiat! Udeležiti naj se idealno zamišljeni načrt prav kmalu! Vendar pa bi se drznil dostaviti še nekaj k omenjenemu načrtu. Ko je svoj čas neki kandidat S. L. S. nastopil pred volilci, je v svojem nagovoru izrekel tudi te-le besede: »Gledati pa moramo tudi na to, da ima ljudski zastop kaj zmisla za največji narodov zaklad, t. j. za zdravje.« Za ta odstavek govora mu je občinstvo burno pritrdjevalo. Odkrito rečeno, omenjene besede so res zaslužile pohvalo, ker se le pre-redko slišijo iz ust ljudskih zastopnikov in — sit venia verbo — ljudskih vzgojiteljev. Današnji čas so ljudski zastopniki tako zaverovani v izboljšanje gospodarskih razmer ter vneti za sanacijo socialnih bolezni, da ta skrb skoraj popolnoma prezre subjekt sam, — človeka samega.

Isto vidimo tudi pri prej omenjenem načrtu g. Humeka. Gosp. referent je sprejel v svoj osnutek celo zakonoznanstvo, kar je vse hvale vredno, a za pouk o zdravstvu in zdraviloslovju ne najdemo odmenjene nobene ure. In vendar je tudi ta pouk nujno potreben. Pri našem ljudstvu se že kaže sad izobraževalnega dela bodisi glede znanja samega kot tudi gospodar-skega napredka.

Čim intenzivneje goji kak kraj izobraževalno delo, tem jačji je sad. Eni kraji goje le bolj intelektualno izobrazbo, drugi so se vrgli bolj na gospodarski napredek. V enih krajih prevladujejo predavanja, v drugih se vrše razni praktični tečaji, ki pretvarjajo teorijo v življenje. Povečini pa naše izobraževalno delo preveč eliminira pouk o zdravstvu.

Dvojno je mogoče: ali je naše ljudstvo že tako visoko naobraženo, da ne rabi nikakega pouka več v zdraviloslovju, ali pa so naše življenske raz-mere tako lažodne ter dobro urejene, da ne zahtevajo kake sanacije v tem pogledu.

I. Kaj pravi k temu izkušnja? Kje pa naj bi bilo dobilo naše ljudstvo to izobrazbo? Ali v ljudskih šolah? Ali je v učnem načrtu naših pet- in večrazrednic kaka ura tej stroki odločena? Ali je kak predmet, ki bi

implicitno vseboval sistematičen pouk tega predmeta? Zares visoko se povzpne ta in oni predavatelj v različnem oziru. Tako sem enkrat slučajno naletel na tabli V. razreda celo Ludolfovo število v računstvu, ki je bilo do polpreteklega časa menda le bolj last srednješolcev. Kaj vse se zahteva od otrok iz fizike, o tem niti ne govorimo ne. Ali dobi deček in deklica v nadaljevalni šoli vsaj mal pogled v to poglavje? Iz mnogih reformnih načrtov, ki se baš v sedanjem času objavljajo, bi sklepali, da tudi tu ni pričakovati glede zdraviloslovja kakega napredka, ako se pravočasno kaj ne ukrene.

Res je, da imamo dandanes vse polno »ljudskih univerz«, t. j. izobraževalnih društev, poučnih tečajev, gospodinskih šol itd.; tu naj bi se izpopolnilo in popravilo, kar je šola zamudila. Toda naša društva v tem oziru veliko premalo storé. Vsa možna temata beleži kronika naših predavanj: iz političnega, gospodarskega polja itd., a predavanja iz prirodoslovja so le redka, zelo redka prikazen. In kaj bi bilo temu vzrok? Po eni plati nebrižnost za to stroko, po drugi pa pomanjkanje izvežbanih in strokovnjaških predavateljev.

Marsikateri voditelj izobraževalnega društva se ne loti takih referatov, ker se čuti nezmožnega, kajti pri tem predmetu je treba temeljitega znanja, fantazija tu ne pomaža nič. Toda koliko društev je pri nas tako srečnih, da bi videla na svojem odru takega gospoda?

Ali bi temeljit pouk v tej stroki škodil zdravnikom glede njihovega materialnega stanja? Ali bo manj pacientov? — Zdravniki sami uvidevajo in tožijo, zlasti glede priprostege ljudstva, da imajo veliko pacientov, ki se oglase prepozno. V najvažnejšem trenutku se ljudje poslužujejo dvomljivih, morda celo nevarnih zdravil in nočejo k zdravniku. Spomnijo se nanj, ko je že prepozno, ko je vsaka zdravniška pomoč brezuspešna. Potem pa radi godrnjajo nad zdravnikom češ, da nič ne zna, da nič ne razume itd. Ako bi ljudje o pravem času iskali pomoči pri zdravniku, bi bili zadovoljni sami in zdravnik. Potem bi tudi zdravniki dobili tisti ugled, ki jim gre, ako so vestni.

Za prvo silo je pa treba pouka, treba je znanja, da se bolezen ne poveča, da se ne onemogoči zdravljenje, ko dojde zdravnik.

Kdo naj pa skrbi za pouk?

Vsekako oni, ki razume; razume pa tisti, ki se je baval s tem predmetom. Kdor je prepričan o potrebi takega pouka, se bo lotil sam quasi medicinske stroke. Zares Slovenci smo tudi v taki literaturi revni. Vendar imamo nekaj praktičnih knjig. Jako dobre in poljudne razprave so v knjižicah: »Najhujši sovražniki (dr. Murnik); dr. Valenta: »Pomoč v nezgodah«, »Somatologija« (Erjavac). Macher ima v svojem »Prirodoslovju« v opisu človeka tudi nekaj praktičnih navodil. Če eno knjigo dobro preštudiraš, ti bo že služila za kak referat; zlasti prva (»Najhujši sovražniki«) tvori nekak temelj za razna higienska navodila. Sicer pa to le mimogredé.

Življenje torej negira prvo misel, da je naše ljudstvo že naobraženo v vedi zdravstva in zdravoslovja. V ljudski, v vsakdanji in ponavljalni šoli

se ta predmet ne vpoštevata, enako tudi povečini ne v učilnicah nadaljnjeega izobraževalnega dela. Ergo . . .

II. Kaj pa druga trditev: Ali so življenske razmere pri našem ljudstvu tako lažodne ter dobro urejene, da ne potrebujejo kake sanacije v tem pogledu? In kake naj so te razmere in uredbe?

Higienično urejena stanovališča, gосто nastavljeni zdravniki, bogato opremljene lekarne, strogi zdravstveni predpisi, šolski zdravniki v vsakem večjem kraju? Na prvi pogled vsak uvidi, kako daleč smo še od takih idealnih naprav. Koliko je krajev v naši domovini, ki nimajo od vsega naštetega prav nič! Gotovo da bi previsoko zleteli, če bi hoteli imeti v vsakem kraju zdravnika, lekarno itd. Naleteli bi na finančno in veliko drugih ovir. A baš zato je treba stvarnega pouka ljudstvu s a m e m u. Brez daljnjeega dokazovanja par resničnih dogodkov.

Mlad fant se je pri tesanju hudo nevarno vsekali v koleno. Pripeljejo ga iz gozda domu. Domači vsi preplašeni ne vedo pomoči. Dobre sosede začno znašati razne »rcnije«: cvetlice, masti, olje i. dr. Ranjencu se ne izboljša nič. Do zdravnika je štiri ure hoda; preveč bi stalo, če bi ga poklicali; do postaje je zopet štiri ure, preveč bi ranjenec oslabil. »Mlad je, doma bo ozdravel.« Pride mož, star dragonec. Vsa nada je še na njem. On svetuje: »V rano mu nalijte čistega jesiha, to bo izčistilo in zacelilo.« Se zgodi. Fant grozno trpi. »Le še mu nalijte, bo že boljše.« Končno ga peljejo v bolnišnico, kjer se konstatira, da je prepozno in da je noga vsled napačnega zdravljenja za vedno pokvarjena. Fant je po več mescih prišel s sključeno nogo nazaj. Prej junak, sedaj je le za lažja dela.

Drug slučaj: Moža je drevo pritisnilo na nogo, da mu jo je skoro strlo »V bolnišnico ne hodi, odrezali ti jo bodo,« tako ga svaré sosjede. Uboğa in se zdravi doma. Kar kdo pové, vse poizkusi. Ženi pošlje dobra prijateljica celo karbolne kisline. »S tem ga mažite, pa bo kmalu shodil.« Žena mu res začne vlivati na nogo čistega karbola. Mislite si lahko, kako se je ubogemu vozniku izboljšalo.

Ta dva tragična slučaja — navedli bi jih lahko še več — nam pač glasno govorita, kake razmere in kako znanje je v našem ljudstvu glede zdravilstva. Zmajal boš, češ, izredno zaostal kraj . . . Če bi nabirali takih slučajev, sem prepričan, da bi prišla presenetljiva slika na dan. Vsaj nekoliko pouka bi bilo potreba za take in enake nevarnosti; doseže naj se, da bodo ljudje bolnika nemudoma odpeljali v bolnišnico ali pa podelili vsaj prvo pomoč ter poskrbeli za razkuženje z razredčenim lysolom itd. Če bi se v zapuščenih krajih paralelno s teorijo tudi praktično pritiskalo za zasilno lekarno, kjer bi se dobile v to svrho že preparirane obveze in druge preproste priprave, kake neprecenljive vrednosti bi bilo to v marsikaterem slučaju. No, in če bi kdo to zanikal češ, pri hudih ranah ljudje hitro (?) pošljejo po zdravniško pomoč, potem preidimo na drugo velevažno polje: bakteriologijo. Silen pomen tiči v tem oddelku zdravniške vede za naš največji zaklad: za zdravje. Ste že opazovali človeka z nalezljivo boleznijo — jetiko? Kako se on obnaša napram zdravim, kako obratno zdravi

napram njemu! Tu ima bacil tako prosto polje, kakor jazbec, ki ponoči najde koruze polno njivo. Ni ovire, ni zadržka. Zato pa toliko slučajev, ki očitvidno kažejo, da se je bolezen našla. Ko pokopljemo jetičnega moža, pride čez leto na vrsto žena ali otrok. Ali pa če je starejši otrok jetičen, gredo mlajši dostikrat vsi za njim. Ali: Pozimi kmetiške ljudi kaj rada glava boli. Koliko kron izdajo za razne kapljice, a nič ne pomaga. Zakaj? Doma leže ob razbeljeni peči, zraven sebe pa štedilnik, kjer se celo noč producira ogljik. Toda spis bi preveč narastel, če bi hotel omenjati kaj več slučajev — dokazov, da pri nas ljudstvo razmeče vsled nevednosti in vsled nezadostnega pouka silno veliko denarja ter zapravi le prevečkrat svoje trdno zdravje. Koliko slučajev prezgodnje smrti, koliko dolgih bolezni, koliko trpljenja, bolečin, prečutih noči, koliko uničenih mladih moči, koliko nadebudnih mladeničev in deklet v prezgodnji jami, ko bi se često dalo vse ali vsaj marsikaj preprečiti! Mahoma ne, pa vsaj s sistematičnim poukom. Priznajmo! Preprosto ljudstvo pozna veliko zdravil, zlasti zelišč; mnogo se jih ozdravi brez velikih stroškov. Marsikdo si pomaga celo, ko niti izurjen medicinec ni vedel pomoči; pa kaj je vse to v primeri z drugimi označenimi in drugimi številnimi slučajmi!

Veliko se danes razmotriva, o vsem se razpravlja in debatira; a to-le vprašanje se tako malo vpoštevata. Kot smo uvodoma omenili, se je začelo tudi v tem oziru novo gibanje. Zares na veliko korist bo ljudstvu pouk v živinozdravništvu. Živina je našemu kmetu velik zaklad, a še večji mu je vendar njegova deca, družina, in največji — njegovo lastno zdravje. Zato treba pouka tudi v tem prevažnem poglavju. Ne mislim morda kakega tečaja, da se ne bi že anticipando dvignil kak del javnosti, marveč pouk naraščaja našega naroda, pouk v šoli. Zato končno še enkrat izražam željo: K lepo zamišljenemu načrtu o kmetijskonadaljevalni šoli še kako uro za zdraviloslovje, higieno in medicino. Pouka pa tudi ljudstvu v naših družtvih. V demonstracijo te potrebe navedem nekaj iz svojega življenja. Spoznal sem potrebo takih predavanj in lotil sem se jih. Nisem medicinec, težko je bilo. Začel sem z bakteriologijo po dr. Murnikovi knjigi »Najhujši sovražniki«. Po predavanju sem imel zavest, da se je moje poslušalstvo silno dolgočasilo. Ej, pa sem kljub temu še poizkusil: na podlagi prejšnjega sem govoril o jetiki. Opazil sem, da je bilo že več obiskovalcev. Sklenil sem pa pustiti ta predmet. Pa glej! Ljudje sami so prišli k meni in me prosili, naj še nadaljujem o »človeku«. Veselilo jih je in izredno zanimalo. Ta doživljaj in že prej naštetih slučajih so mi potisnili pero v roko, da sem napisal te skromne vrstice. Sklepam s prošnjo: Gospodje šolniki, sprejmite v svoj delokrog še poglavje o zdravstvu; in ti prijatelji našega ljudstva, pojdi med ljudstvo in uči ga, kako gojiti in varovati najdražji zaklad — zdravje!

A. Čadež.

Blažena Imelda Lambertini.

Zavetnica prvoobhajancev.

Sv. oče Pij X. je v dekretu o pogostnem in vsakdanjem sv. obhajilu tolmačil željo Gospoda Jezusa Kristusa in voljo sv. katoliške Cerkve. V odloku ddt. 8. avgusta 1910 naroča papež, da je treba pustiti k sv. obhajilu tudi manjše otroke, ki, ko morejo že toliko misliti, da ločijo najsvetejši zakrament od navadnega kruha. Vrhovni poglavar sv. Cerkve ve, da potrebuje pomoči božjega Zveličarja že nežna mladina, da ne izgubi krstne nedolžnosti. Prejemanje angelskega kruha jih bo varovalo pred grehom, utrdilo v dobrem in ohranilo v posvečujoči milosti. Mladina naj zgotodaj sklene tesno in iskreno prijateljstvo z najboljšim Prijateljem v najsvetejšem zakramentu.

Legenda o blaženi deklici Imeldi nam pokaže, kako kliče nebeški Zveličar male k sebi, kako rad se z njimi združuje v skrivnosti svoje ljubezni.

Sv. Alojzij je patron učeče se mladine. Rokodelci imajo sv. Jožefa, poljedelci sv. Izidorja, služkinje sv. Notburgo, mornarji sv. Nikolaja za svojega patrona. Tudi prvoobhajanci imajo poleg sv. Tarcizija svojo zaščitnico: blaženo devojčico Imeldo Lambertini. Papež Leon XIII. je to nedolžno jagnje izbral kot patrono prvoobhajancem, da bi se ji priporočali, naj bi jim izprosila milost vrednega sv. obhajila.

Bilo je v Boloniji l. 1322. V palači grofa Egano Lambertini je bilo živahno vrvenje. Grof in grofinja sta bila presrečna, ker ju je Bog obdaril z ljubkim otročičem. Sv. krsta nista kar nič odlašala, temveč sta takoj obvestila strica, nadškofa na Kreti, ter ga prosila, naj bi on podelil deklici zakrament sv. krsta. Ko so materi prinesli iz cerkve krščenega otročiča, ga je darovala in posvetila Bogu z obljubo, da hoče zanj skrbeti z vso vnemo in vestnostjo ter da ga hoče vzgajati za nebesa.

Mala Imelda ji kar nič ni obtežila te vzvišene naloge, kajti že zelo zgodaj je kazala nagnjenje do izredne pobožnosti. Ni se izlepa trudila, ko se je še sedeč v naročju skrbne mamice učila izgovarjati prve molitvice. Večjega veselja ji grofinja ni mogla napraviti, kakor če jo je vzela s seboj v cerkev. Tu je kakor zamaknjena sklenila ročici ter nepremično zrla proti tabernaklju, ker so ji povedali, da tam stanuje ljubi Zveličar. Njena krotkost, njena nedolžnost jo je prikupila vsem; bila je ljubljenska vse hiše; toda angelskočista devojčica ni marala ne za občudovanje, še manj za ljubkovanje. Najraje je ostala sama v svoji sobici, ki jo je izpremenila takorekoč v kapelico. Ljubezen do samote in gorečnost za pobožne vaje se je večala od dne do dne. Ni čuda, če se je polastila njenega srca že v tej nežni dobi iskrena želja, da bi se Bogu posvetila v kakem samostanu. (V času, ko je živela Imelda, ni bilo nič nenavadnega, če so se že otroci Bogu darovali in prosili, da bi smeli živeti bogoljubno v kakem samostanu.) Starši so z ginjenim srcem opazovali, kako dekletce napreduje v

čednosti in milosti; posebno materi je bilo všeč, da je njeno prizadevanje rodilo tako lepe sadove. Ko je pa dekletce razodelo svojo namero, se je pa vendar prestrašila, če bi se morala tako zgodaj ločiti od svoje ljubljene zlasti, ko so ji sorodniki svetovali, naj nikakor ne dovoli, da bi se tako mlada, lepa, bogata in plemenita deklica odpovedala sijajni in srečni bodočnosti, da bi se mala grofica zavezala strogo po samostansko živeti.

Toda grof Egano Lambertini in njegova res plemenita soproga se nista ozirala zgolj na zunanost; imela sta pred očmi le pravo in resnično srečo otrokovo. V ta namen sta bila pripravljena sprejeti in prenašati tudi največjo žrtev. Privolila sta ljubljeno Imeldi, da sme stopiti v samostan. Nedolgo nato je bila devetletna deklica tako srečna, da se ji je izpolnila srčna želja. Grof in grofinja sta jo spremila v samostan dominikank »Val de Pietra«. Solnce je pripekalo in stlalo svoje bogate žarke na Bolonjo, ko je visoka družba pozvonila na samostanski porti. Vrata se odpro. Hladna mrakota zaveje iz križnosvodnih mostovžev nasproti grofovski družini, ki je v prvem hipu občutila neko tesnost v srcu; kajti sveta tihoča samostanska prevzame nehote človeka, ki stopi iz šumnega življenja, iz hrupnih ulic v mirno samostansko zavetje. V tem hipu sta se grof in grofinja bolj živo zavedala, kako velika je žrtev, ki sta jo prevzela nase, ko sta dovolila otroku vstop v samostan. Deklici pa so žarele oči veselja, ko je srečno došla na kraj, kjer se je hotela popolnoma posvetiti Bogu. Z resnostjo, ki bi jo taki mladenki ne pripisovali, obenem pa tudi z veseljem je sprejela redovniško obleko mlada novicinja: belo volneno krilo z enakim škapulirjem in pasom, ki je ob njem visel precej dolg molek.

Mlada redovnica se je obnašala povsem resno; nič otročjega ni bilo na njej. Takoj se je vživela v samostanska pravila; dasi grofovske rodovine, je kmalu vzljubila vse običaje in navade redovnega življenja, ki se pač dokaj razlikujejo od vsakojakih lagotnosti v grofovski palači.

Enako kot druge redovnice je vstajala o polnoči k skupni pobožnosti, se je vadila v premišljevalni molitvi ter se je vanjo tako vtopila, da se je zdelo, kakor bi pozabila na ves vnanji svet. Ljubezen do božjega Zveličarja se je bila v nji tako utrdila in okrepila, da so jo starejše sestre imele za zgled. Ko se je izprehajala med drevjem, se je zdelo, kakor da hodi angel po vrtu.

Središče vsega njenega mišljenja, vse njene ljubezni pa je bil Zveličar v tabernaklju. Na ljubo skritemu Bogu je hotela tudi Imelda živeti skrito in revno. Njegovo skrivnostno molčanje jo je priganjalo in krepilo v molčečnosti, pokorščini in v zatajevanju. Pri sv. maši je bila mlada novicinja vsa zatopljena in zamaknjena v premišljevanje čudovite božje skrivnosti na oltarju.

Kadar so pa redovnice pristopile k sv. obhajilu, takrat je pa bila mala nevesta Kristusova sila žalostna; kajti tudi ob tistem času so ljudje bili napačnih misli, da mladina do gotove starosti ne sme iti k sv. obhajilu, zato tudi Imelda ni smela še sprejeti nebeškega Ženina v svoje nedolžno srce. Solznih oči je večkrat prosila spovednika in tudi prednico, da bi dobila

dovoljenje za sv. obhajilo; toda vselej je dobila odgovor: Kadar boš 12 let stara.

Zdaj pa se je odločila, da hoče potrkat pri Jezusu samem; s podvojeno gorečnostjo in prisrčnostjo se je obrnila do nebeškega Prijatelja otrok, saj je rekel sam: »Pustite male k meni!« Gotovo ne bo prezrl moje prošnje, si je mislila, ter me bo povabil k sebi.

In res. Zveličar ni prezrl njene goreče prošnje. Bilo je na predvečer Vnebohoda Kristusovega, 12. maja 1333. Imelde se je zopet polotilo nenasitljivo hrepenenje po nebeški mani. Na praznik Vnebohoda je bila slovesna sv. maša v redovniški cerkvi Val de Pietra. Po sv. maši odpre duhovnik tabernakelj, prime zlat ciborij z najsvetejšim zakramentom, se obrne proti redovnicam ter jim deli božjega Zveličarja v zakramentalni podobi. Imelda kleči, moli, joka in upa . . . Ne more verjeti, da bi zastonj prosila, saj uprav ta dan opominja Cerkev vernike z besedami Jezusovimi: »Prosimo in boste prejeli; iščite in boste našli!« — Ko se redovnice vračajo na svoja mesta, se zdi, da bo njena prošnja brezuspešna. Toda ne! Glej čudo! Iz ciborija splava sv. hostija prosto po zraku proti mali redovnici. Nebeška vonjava prepoji cerkev. Vse navzoče prevzame sveta strahota . . . Božja moč je posegla vmes, da je nedolžno srce prejelo tolažbo božjega Zveličarja. Imelda čaka polna hrepenenja; oči ima uprte v sveto hostijo, ki visi nad njeno glavo, kakor bi jo držal neviden angel, dokler se ne približa duhovnik, ki je s tresočo roko prijel najsvetejši zakrament ter ga podal nedolžni nevesti Kristusovi . . . Kakor zamaknjena kleči nekoliko časa presrečna deklica na svojem prostoru, potem pa zatisne oči. Njen obraz je kakor brez krvi. Deklica se topi v blaženstvu . . .

Redovnice ne trenejo, ampak prevzete svetega strahu opazujejo in občudujejo presrečno tovarišico, ki se ne gane. Polagoma se ji približajo, skrivnostna slutnja jih obide. Pokličejo jo po imenu, rahlo se je dotaknejo, toda Imelda se ne zgane. Srce, ki je dobilo svojega Zveličarja, ne bije več. Ženin je peljal svojo nevesto od ženitovanskega obeda v večna bivališča . . .

Nebeška vonjava je prepojila ob tem čudovitem dogodku vso cerkev, da bi tudi navzoči verniki mogli pričati o resničnosti božjega čudeža. Glas o tem dogodku se je urno širil po vsem mestu; ljudstvo je prihrumelo trumoma v cerkev, da bi videlo srečno in blaženo obhajanko. Veliko jih je bilo do solz ganjenih, ko so videli malo redovnico na mrtvaškem odru; začeli so se takoj priporočati njeni priprošnji. Prihitela sta seveda tudi grof in grofinja. Živa vera, da bosta svojo ljubljeno zopet videla v raju, misel, kako srečen je zdaj njun otrok, jima je dala moč in tolažbo. Zadnjikrat sta poljubila čelo, ki je na njem počival znak večnega miru.

Redovnice so dale zanj napraviti krsto iz belega marmorja ter jo pokopale v cerkvi, nedaleč od tabernaklja. Pozneje je bil postavljen na njeni grobnici krasen spomenik, ki je predočeval ves čudoviti dogodek. Več kot 200 let so čuval redovnice z vso skrbljivostjo nagrobni spomenik

svoje tovarišice; vsako leto so praznovale 12. maja obletnico velikega čudeža in smrti blažene Imelde. V stiskah so klicale malo svetnico na pomoč. Tudi ljudstvo jo je jelo iskreno častiti; samostanska cerkev se je izpremenila v slovečo božjo pot. Bog sam je poveljčal blaženo Imeldo z mnogimi čudeži.

Veliki nemiri, ki so bili v Italiji tekom 16. stoletja, so povzročili, da so se morale dominikanke z dovoljenjem papeža Pija V. preseliti v mesto, ker so bile zunaj mestnega ozidja v samostanu Val di Pietra brez varstva. Ostanki bl. Imelde so ostali še v Val di Pietra okrog 16 let. L. 1582., dne 24. februarja so pa dvignili kosti blažene dekllice ter jih položili v drago-ceno krsto. Učenjaki, grofje in senatorji in drugi odličnjaki so si šteli v čast, da so spremljali telesne ostanke bl. Imelde v novo svetišče dominikank, ki so bile presrečne, da so bile zopet v posesti dragih in pomenljivih svetinj. L. 1599. so dobile redovnice dovoljenje, da so smele svetinje blažene dekllice ob gotovih dneh izpostavljati javnemu češčenju. Leon XII. je prištel mlado dominikanko l. 1826. med svetnice, Leon XIII. pa jo je izbral za patrono prvoobhajancem.

Po »Gnadenjahr«. Kalender für Erstkommunikanten.

Janko Polák.

Krenimo na nova pota!

Na naše kmetiško ljudstvo bo velikega pomena, ko bo ponavljalna šola teoretično in praktično preurejena. A dati ji bo treba vir, ki bo iz nje črpala življensko moč. In ta vir je — v s a k d a n j a š o l a. Torej tudi pri pouku v vsakdanji šoli bomo morali kreniti na druga pota, ako nočemo, da nam preurejena ponavljalna šola ne usahne, kot usahne lepa cvetka, če nima redilnih snovi, krepke podlage.

Menim, da bom povedal v sledeči razpravi marsikaj, kar utegne zanimati. Črpal sem te zanimivosti iz različnih del, jih duševno prebavil, prikrojil za naše razmere in ustvaril tako celoto, ki bo morda marsikateremu všeč. Seveda svojih nazorov nikomur ne vsiljujem. Toliko lahko rečem, da bodo moja izvajanja marsikomu olajšala naporno delo v šoli in mu donesla lepih sadov že v vsakdanji šoli. Razvrstil sem sledečo razpravo v šest delov, t. j. vsakemu šolskemu letu sem odmeril poseben del. Posamezne dele sem delil po predmetih.

1.

Važna naloga v prvem šolskem letu je poverjena nazornemu nauku, ki ga delimo v opisovalni in pripovedovalni nazorni nauk. Kateremu bi prisodil prvenstvo? Težko se je odločiti, zakaj velikega pomena sta oba. Prvi ustvarja podlago realijam, drugi pa jezikovnemu pouku. Oglejmo si sedaj najprej opisovalni nazorni nauk.

Vsakemu je znano, da je pretežna večina naše šolske mladeži kmetiškega stanu. Temu primerno moramo ubrati pot že v prvem šolskem letu, če hočemo po nji privedi nam v vzgojo in pouk izročeno mladež do realij, ki ji bodo nekoč v življenju koristile, t. j. do poznanja zemlje, rastlin, živali, najnavadnejših natornih pojavov itd.

Pa me utegne kdo zavrnuti, da smo vpoštevali vse to že tudi dosedaj. — Smo in nismo; zakaj zdi se mi, da smo se zaverovali preveč v okolico, ki obdaja učenca-novinca momentano, t. j. v šolo. Vem, da temu nismo vzrok sami, temveč oni, ki so nas učili, da je najbližje in najbolj znano učencem-novincem to, kar obvlada njihovih petero čutov momentano. Ne oporekam, da je ta izrek pravičen, trdim pa, da je ta okolica otrokovi duši tuja in da so mu radi tega prve vaje v nji muka. Kako tudi ne! — Učenec do šestega leta šole ni videl drugače nego takrat, ko je šel z nekim tesnim čutom mimo nje v cerkev k službi božji. S šolo so ga plašili doma na razne načine. Zdaj pa naj bi govoril učenec-novinec o rečeh, ki mu zbuja strah in nemir, kar prve dni z veseljem in zanimanjem? — Čudna zahteva!

Toda zdaj nastane vprašanje, če me more kdo prisiliti, da se ukلونim napačnim nazorom. Nihče! . . . In zaradi tega trdim, da je pedagoški greh, ako začnemo voditi učenca-novinca po šoli in ga vodimo po nji kar cele mesece — kot slepo miš — in mu šele čez mesece pokažemo dom, v katerem je živel šest let — k o t n e k a j č i s t o n o v e g a. Nihče mi ne more izpodbiti trditve, da je okolica, v kateri je živel učenec šest let, njemu telesno in duševno bližja in bolj znana, nego pa mu je okolica, v katero smo ga predstavili hipoma in s silo. Torej ne šola, temveč dom bodi izhod vsemu nazornemu nauku v prvem šol. letu. Za nas ne sme biti nikdar merodajen moment, kam je došel učenec, temveč odkod je došel. Na predmetih, ki jih je videl otrok doma, mu pojasnimo predmete, ki mu jih nudi šola.

Dom in šola nam nudita za prvo šolsko leto toliko snovi, da je v tem času ni moč obdelati dodobra. Saj tega tudi treba ni. Duševni in telesni razvoj otrok v ti dobi ni tak, da bi bil kos ravnokar omenjeni nalogi. Pa še nekaj važnega je treba pomniti. Otroški duh potrebuje v ti dobi dokaj razvedrila; mučili in morili bi ga, ako bi mu nudili vsak dan isto hrano. Otrokom je treba dati kaj novega. Ko smo jim pokazali dom in šolo, povedimo jih na dvorišče in vrt, v hlev in sadovnjak, na polje, travnik in pašnik, v gozd in vinograd, sploh v domače šolsko okolišče, — v katerem bodo radi preživeli vse svoje življenje, če ga jim bomo znali priljubiti.

Meni se zdi, da vzdrži enotnost na pravi poti učitelja in učence. Zaradi tega bi priporočal vsakemu učitelju prvega šolskega leta, da si vzame za vzor lepo zaokroženo posestvo s čedno hišico, ki ima snažno dvorišče, lep vrtiček, zdrave hleve, primerna gospodarska poslopja, senčnat sadovnjak, rodovitno polje, sočnat travnik, zelen pašnik, vabljiv gozd in solnčen vinograd. Ljudje božji, ali ne veje v tej okolici ono življenje, ki zapusti v nas tako mil in drag spomin, da ga v še tako zapeljivi tujini ne moremo izbrisati? — Če ne cenimo pedagoških izrekov samo radi lepšega, moramo priznati, da v nobenem obzorju ne učimo lažje in temljiteje

za življenje, nego v ravnokar očrtanem. In koliko življenja in kako življenje polje v tem obzorju!... Kolik razloček med namišljenim življenjem v šoli, pa med resničnim življenjem, ki diha svežost stvarstva božjega! V šoli smrad, prah in podoba, na posestvu pod milim nebom božjim pa balzam, solnce in resnica.

Vedno in vedno se poudarja, naj skrbimo, da mladina vzljubi dom, da se ne bo silila v mesto in tujino ter puščala tam moči, ki jih rabi dom tako krvavo. Začnimo že v prvem šolskem letu. Nikjer nimamo toliko prilike, kot uprav pri nazornem nauku.

Znano je, da sprejema naš duh vse dobro in slabo iz zunanjega sveta potom peterih čutov. Naša naloga v prvem šolskem letu ob nazornem nauku je, da vadimo predvsem petero čutov. Če se nam posreči, zbuditi v peterih čutih predvsem zmožnost za sprejemanje vsega dobrega in lepega, smo lahko zadovoljni; zakaj s tem smo zbudili tudi kal hrepenenja po vsem dobrem in lepem in to hrepenenje mora voditi k značajnosti, ki je danes tako redka. Priliko za vse to pa nam daje dom, šola, dvorišče, vrt, hlev, gospodarska poslopja, sadovnjak, polje, travnik, pašnik, gozd in vinograd. Ume se, da moramo izbirati bolj to, kar zanima otroke v ti dobi telesnega in duševnega razvoja. Da pa bomo vse to zadeli, ne smemo siliti v ospredje sami, temveč prepustimo k samodelavnosti po možnosti otroke že v prvem šolskem letu.

Vadba peterih čutov v prvem šolskem letu je eminentnega pomena. Ne samo vid in sluh, temveč tudi vonj, okus in tip morajo priti do veljave. Enostranost pri pouku je največji pedagoški greh in ta greh je vzrok, da obdrži šolska mladež tekom šolske dobe tako malo. Do šestega leta je sprejemal otrok življenje z vsemi peterimi čuti, ko pa dojde v šolo, ga sprejema navadno samo z dvema; in če ni dovolj uspehov, pa tožimo, da so otroci zabiti. Več svežega življenja in manj šolskega prahu, pa bo tudi manj tožb o neuspehih v šoli.

Brez podob seveda tudi v ljudski šoli ne moremo izhajati; to bi bilo moč samo tam, kjer bi imela šola vzorno posestvo, četudi v miniaturni.

Prehajam k pripovedovalnemu nazornemu nauku, ki ustvarja podlago za jezikovni pouk. Predvsem poudarjam, da je umno gojenje pripovedovalnega nazornega nauka v prvem šolskem letu velika opora pravilnega govorenja ter pravilnega čitanja, pisanja, memoriranja in spisja, t. j. vsega jezikovnega pouka, ki pride v poštev v ljudski šoli. Pripovedovalni nazorni nauk v tem letu je pa še večjega moralnega pomena. In kako lahko ga prilagodimo opisovalnemu nazornemu nauku v obliki jedrnatih in resničnih dogodbic iz življenja, ne da bi nam bilo treba zraven moralizirati.

a) Ko vežbamo vid na domu, se navadi oko na red. V obliki dogod-bice, vzete iz vsakdanjega otroškega življenja, doženemo prav lahko, kako neljube posledice ima tuintam nered.

b) Ako smo vadili posluš v gozdu, smo dopovedali otroku, kako lepe so pesmice, ki jih je dal Bog ptičicam. Potom dogodbice mu povemo, kako

velika sirovost je, razdirati gnezda, pobijati jajčeca, in koliko škode proizročimo, če lovimo in preganjamo koristne ptičke.

c) Na nesnažnem dvorišču smo uverili nos o smradu, ki ga razprostirata raztreseni gnoj in razlita gnojnica, ter dobili pojem neprijetnega vonja. S primerno povestico ali priliko lahko otrokom dopovemo, da je škoda in grdo, če gnoj raztresamo in da so odprte gnojne jame nevarne za otroke in živali.

d) Na sladkem sadju v sadovnjaku smo vežbali okus; pri tej priliki domislino otroke s primerno dogodbico, kako nevarno je za človeško zdravje nezrelo sadje in kako slabe posledice imajo različne sladkarije za želodec in zobe.

e) Na bodečem trnju v gozdu smo pokazali otrokom pojem tipa. Kratka zgodba lahko otrokom pojasni, da ni varno prijemat vsake reči v roke itd., itd., itd.

Dom, šola, dvorišče, vrt, hlev, gospodarska poslopja, sadovnjak, polje, travnik, pašnik, gozd in vinograd nudijo toliko snovi, da bi je tudi v debeli knjigi ne mogel izčrpati, kamoli v kratki razpravi!

Omenjam še to, da je treba posebno v prvem šolskem letu pri nazor-nem nauku paziti na individualnost otrok in domačega šolskega okolišča. Če pazimo na to, nam ni treba biti v skrbeh, da nismo ustvarili dobre podlage za drugo šolsko leto, ki se spusti že bolj v podrobnosti zgoraj naštetih momentov ter vpoštev-a že bolj duha nego petero čutov. Toda o tem v drugem šolskem letu.

(Dalje prih.)

—ik.

Pomen pogostnega izpraševanja.

Rado se zgodi, da veroučitelj, ki se trudi, da bi vsak nauk do-dobra razložil in raztolmačil, zanemarija izpraševanje, da pre-več govori in govori. Naj bo njegova metoda še tako pri-kladna in dobro pogodena, vendar se bo slednjič na lastno žalost prepričal, da bo znanje otrok le pomanjkljivo, ako si ni pri-zadeval, da bi tudi pridno izpraševal, kar je s trudom in z veliko vest-nostjo razlagal. Dostikrat se sploh opazuje, da katehetje veliko raje predavajo, »pridigajo«, nego da bi pri katehezi mladino pritegnili k živahnemu sodelovanju. So stvari, pri katerih se katehet le zamudi, ozi-roma trati brezuspešno čas, ako bi hotel s pomočjo otrok učiti. Kadar in kolikor se dá, naj pa le priklene k duševnemu delu in k sodelovanju tudi poslušalce, da bo pazljivost tem večja, da bo predmet tem bolj zanimiv. Še važnejše pa je, da katehet drugo uro z otroki pridno ponavlja, kar se je prej razlagalo, da izprašuje pridne in manj pridne učence čim večkrat tem bolje. Kdor hoče doseči tudi v vednosti lepe uspehe, m o r a i z p r a š e -v a t i i n z o p e t i p r a š e v a t i. Toda pomni: Izpraševanje je obenem tudi merilo, po katerem se spozna vrednost dobrega kateheta.

Prof. dr. Edv. Martinak v Gradcu razločuje dvojno izpraševanje. Prvo je izpraševanje, ki ima namen poučevanja; in to izpraševanje imamo tu predvsem v mislih. Drugo je bolj mehanično za razrednje, v kolikor je poleg prvega še potrebno. Izpraševanje v poučne namene je nekako skupno delovanje kateheta s celim razredom, skupno vežbanje, skupno učenje in ponavljanje.

Temu delu je pač treba posvetiti mnogo časa, žal, da ga ponajvečkrat primanjkuje. Noben učenec naj ne bo pri izpraševanju izključen. Da bi vsi vsako uro prišli na vrsto, ni pričakovati, pač pa želeči. Ako se ta in oni otrok ne mara učiti, je dostikrat vzrok morda tudi katehet sam, ker ga malokdaj pokliče, ker se zanj dosti ne zmeni. Otrok pričakuje in hoče, da je vprašan, ko se je doma trudil in učil. Ako se ne »izkaže«, ker ni bil vprašan, je žalosten, pa ga vdrugo ne mika več, da bi se učil. Pogostno in stalno izpraševanje je vsled tega stanovitno bodrilo, najboljši pripomoček za pridnost otrokovo.

Kako naj se izprašuje? V prvi vrsti gotovo z besedami katekizmovimi, pozneje pa naj se vprašanja razkosajo, zasučejo, zavijejo . . ., da se vidi, če učenci stvar res umevajo. In uprav pri takem izpraševanju se razodeva spretnost, oziroma nespretnost katehetova. Tu je treba velike potrpežljivosti in ljubezni, da je moč vztrajati, kajti nevednost, lenoba, zanikarnost večjega ali manjšega števila otrok utegne kateheta spraviti v neprijetno razpoloženje, ki škoduje njemu in napredku otrok.

Prepričani smo, da bo prišlo v marsikako šolo novo življenje, ako se bo katehet ravnal po tem navodilu.

Iv. Š.

Razredni učitelj.

Branje.

e govorim o posameznih predmetih, ne morem nuditi učenih razprav; za to so drugi sposobnejši. Mnogo temeljitih strokovnih obravnav pa je zbranih v knjigah S. Š. M., ki bi jih moral vsak učitelj proučiti, — žal, da marsikatera šola še naročena ni nanje, ali pa leže zaprašene in nerazrezane v knjižnici.

Zelo važna knjiga S. Š. M. se mi zdi knjiga »Posebno ukoslovje slovenskega jezika v ljudski šoli«, ki jo je spisal dr. J. Bezjak. Vzemi in beri! Pa, da se vrnem k svoji nalogi. Najvažnejši predmet ljudskošolskega pouka je brezdvomno branje. V tem nas potrjuje ljudska sodba, ki na ta predmet največ dá, potrjuje nas o tem državnošolski zakon, ki celo zahteva, da more iz šole le tisti, ki zna dovolj brati; pa v tem nas potrjuje tudi naša izkušnja.

Branje je temelj vsem drugim predmetom; od gladkega in pravilnega branja je bolj ali manj odvisen napredek v drugih predmetih. Splošno se napredek razreda prav lahko sodi tudi po branju. Po tem znanju se sodi

celo izobrazba narodov in držav. Ponosne so države, ki morejo izkazati le majhno število analfabetov. Žal, da je naš narod, kakor tudi naša država v tem oziru bolj na zadnjem mestu. Prekašajo jo Nemčija, Dansko, Švica, Švedsko, Angleško, Nizozemsko, Francosko, Belgija. Še slabše kot Avstrija pa so države: Grško, Italija, Srbija, Rusija in Rumunija. Avstrija izkazuje od 1000 v vojake poklicanih mladeničev 220 nezmožnih branja in pisanja! Nemčija pa le 0'3!!

Ali ne tiči v tem tudi vzrok boljšega blagostanja, oziroma socialne stagnacije? Da, da! V izobrazbi je ključ do gospodarskega napredka države in vsakega posameznika. Ključ do izobrazbe same pa daje točnost v branju. Poglavitna dolžnost vsakega učitelja razrednika je tedaj, da nauči učence dobro brati. Ali je v tem oziru današnja šola storila svojo dolžnost? Kar brez ovinkov lahko priznam: Ne! Krivda pa ne zadene zgolj učitelja, ampak šolsko birokratsko upravo in uredbo. Vedno in vedno se ponavlja staro pedagoško reklo: »Non multa sed multum«; pa kako malo se prime to tistih, ki bi se jih moralo. § 21. že omenjenega zakona zahteva štiri predmete, ki se jih mora učenec naučiti, da se sme izpustiti iz šolske obveznosti, a učiti jih moramo 12, in sicer ne oziraje se na sposobnost učencev. Učitelj čuti nad seboj šolsko upravo in ubija v glavo normalno in nenormalno razvitih učencev snov vseh dvanajstih predmetov! In posledice? Vzgaja se polovičarstvo, ki ni za nikamor. Kaj storiti? Predvsem naj se učitelj razrednik zave, da je pravzaprav njegov smoter: vse učence usposobiti, da bodo vsaj mogli, ko bodo šolo zapustili, gladko čitati, čedno pisati in za potrebo računati. To pa zahteva seveda drugačne priprave, nego je sedaj v navadi.

Sedanja priprava na pouk je v tem, da se določi snov in pa začrta pot, po kateri se snov učencem podaje. To je sicer veliko vredno, a je še premalo. Ta priprava ima pred seboj zgolj snov, ne pa tudi učencev! Ni pa vse za vse. Črevljar ima mnogo kopit, krojač mero, — le učitelj jo reže navadno po eni meri, dasi ima v razredu toliko različnih duševnih velikosti. In prav pri pripravi na branje se je treba ozirati na različne zmožnosti učencev. Pa da sem konkreten, navedem en sam zgled. Obravnavati mi je kratek berilni sestavek. V razredu imam učence, ki jih delim v tri skupine: prav dobre, srednje, slabe. Smoter priprave je, dovesti vse učence, da bodo razumno in gladko čitali. Ako se ravnam po znani šabloni: branje, pripovedovanje, spisje, — tedaj mi je sledila le prva skupina, srednja in slaba sta zaostali. — Kako tedaj? Takole: Kakor hitro čutiš, da recimo prva tretjina učencev že dobro bere, tedaj ji daš že drugo delo, a ostali dve tretjini se vadita še v branju. Ko tudi druga tretjina dobro čita, tedaj tudi tej odkazeš posebno delo, zadnja pa čita do konca ure. Na ta način imajo vse tri skupine nekaj od ure. Prve nisi oviral, a zadnje ne prezrl.

(Dalje.)

S. Elizabeta.

Jutro prvega sv. obhajila.

Moderato.

Stanko Premrl.

Petje.

mf

Spremljanje.

mf

1. O zla - ti dan, naj - lep - ši dan živ -
 2. Na - gni - te zdaj ne - be - sa se vi -

1. lje - nja, iz du - še dna pozdravljen ti - soč - krat! Ti
 2. so - ka, po - šlji - te an - ge - lov ni - zdol za me, da

1. sreč - ni cilj si vse - ga hre - pe - ne - nja, ti
 2. spre - mi - jo pre - sre - čne - ga o - tro - ka, ki

Piu p

1. za - me si ne - be - ško lep, bo - gat. O,
2. pr - vič kob - ha - jil - ni mi - zi gre. In

mosso.

1. da - nes, da - nes Je - zus me po - se - ti, živ
2. ti, Ma - ri - ja, mo - ja slad-ka ma - ti, pri-

poco a poco ritard.

1. ta - ber - na - kelj mo - je bo sr - ce, Bog
2. pra - vi du - šo, da bo lep ol - tar; ti

*Tempo I.**mf*

1. bo pri me - ni kot v monštranci sve - ti, in
2. pro - si, da bo v mi - lo - sti bo - ga - ti o

1. ču - dom zr - lo bo ne - bo na me.
2. stal pri me - ni Je - zus moj vse - kdar.

Katehetski vestnik.

Katehetsko gibanje.

Na Koroškem je posredovanje ondotnega katehetskega društva za izboljšanje gmotnega stanja imelo zadovoljiv uspeh. Deželni zbor je uredil učiteljske plače ter so pri tem prišli na boljše tudi stalno nameščeni ljudskošolski katehetje. Še večje važnosti zanje je pa določilo, da se jim v štejejo vsa leta dušno-

pastirskega delovanja. Pričakujemo, da bo enako ukrenil svoječasno tudi kranjski deželni zbor.

Tudi na Češkem se bo dovolila katehetom podobna ugodnost. V seji severočeškega katehetskega društva v Ljuto-mericah, dne 21. februarja, je referiral načelnik Nosofsky, da je šolska komisija češkega deželnega zbora odobrila

zahteve katehetov ter jih je skoraj soglasno sprejela. V prošnji je tudi točka, ki zahteva, da se vsote štiri leta dušno-pastirskega delovanja v službeno dobo in da se vračunavajo pri vseh prejemkih.

5000 kron za katehetsko društvo.

Mrva iz darov nadškofa dr. J. Posilovića je padla tudi v blagajno hrvatskega katehetskega društva, ki je prejelo za svoje namene 5000 kron. Dr. Posilović je tudi sicer dalj časa z večjo vsoto podpiral izdajanje društvenega lista.

Katehetske beležke.

Obrtno-nadaljevalna šola in verouk.

Odkar se je obrtnim vajencem v Ljubljani dovolilo tudi nekoliko verstvenega pouka, ne morejo mirovati gotovi liberalni obrtniki, ki bi morali biti šele hvaležni, ako se potom krščanskega nauka njihovim vežbancem vsaj malce oklestijo prebujni izrastki mladeniške razigranosti in pokvarjenosti. V eni zadnjih sej so se pa brihtni liberalni zastopniki združili ter zahtevali, naj se sestavi za verouk podroben učni načrt, češ, da katehetje sami to žele! — Gospodje, ki take reči predlagajo, naj se poprej informirajo, da se izognejo blamaži. Podrobni učni načrt za veronauk na obrtno-nadaljevalnih šolah je bil namreč kmalu izgotovljen, ko se je jelo poučevati. Katehetje pač ne bodo šli vprašat za svet in za informacije, »kaj se prilega za te učence« — kakega možakarja, ki zna samo lase striči.

Za prvo sv. obhajilo. Uredništvu se je posrečilo dobiti legendo blažene devojčice Imelde Lambertini, ki jo je papež Leon XIII. izbral kot patrono srečnim prvoobhajancem. Objavili smo njen življenjepis (pag. 77 sq.), ker vemo, da je kot nalašč primeren za dobo, ko pripravljamo otroke za presrečni prvoobhajilni dan. Bl. Imelda naj bo zgled iskrene ljubezni do zakramentalnega Zveličarja našim šolskim otrokom, zgled, kako sprejemati duhovno obhajilo, zgled skromnosti, ponižnosti, zgled stanovitnega hrepenenja po Jezusu.

»Jutro prvega sv. obhajila«. Pogrešali smo doslej ljubke, a slavnostne pesmi za dan prvega sv. obhajila. Uredništvo je naprosilo našega glasbenega

mojstra in vodjo stolnega pevskega zbora, g. Stanka Premrla, naj bi uglasbil pesmico č. M. Elizabete (Angelček 1911, št. 5): »Jutro prvega sv. obhajila«; želji je g. stolni pevovodja radevolje ustregel. Kompozicija je zelo prikupljiva, primerna za otroške glasove, obenem pa s spremljevanjem polnodoneča, veličastna, izrazita in jedrnata. Melodija (en glas) ne bo napravila otrokom nobene težave, ker je umerjena za uho; pač pa spremljevanje zahteva deloma malo bolj večje roke. Da ustrezemo gg. katehetom, smo poskrbeli za natis v našem listu, obenem smo pa dali nekaj stotin izvodov ponatisniti ter se bodo dobivali v prodajalni Kat. tiskovnega društva v Ljubljani.

Družba za poučevanje kršč. nauka.

O priliki II. katehetskega kongresa na Francoskem, je poslal papež Pij X. pohvalno pismo kardinalu Amette, v katerem izraža posebno zadovoljstvo, da je družba, ki oskrbuje pouk krščanskega nauka, tako vidno napredovala; družbi je pristopilo že čez 40.000 dam, ki se uspešno trudijo za verstveno vzgojo mladine.

Podrobni načrt za solnoograško škofijo je deloma posnet po dunajskem vzorcu. Razdelitev učne tvarine pa sestavljalcem ni delala tolike težave, ker imajo na Solnoograškem — kakor razvidno iz podrobnega načrta, dovoljenih splošno več ur, nego pri nas. Odkod ta predprava, nam ni znano. Tako vidimo, da se poučuje krščanski nauk v nerazdeljeni enorazrednici po 4 ure na teden; razdeljena enorazrednica ima odločeni v nižji skupini po dve tedenski uri, v višji skupini pa po tri. Dve- do sedemrazredne ljudske šole imajo po vseh razredih in letih tri tedenske ure krščanskega nauka; na osemrazrednicah in petrazrednicah s tremi meščanskimi razredi so dovoljene v prvih petih razredih po tri ure veronauka, v treh višjih razredih pa po dve uri. — Si potuerunt hi . . . zakaj smo pa pri nas tako na pičlem!

Biblični pouk. Na občnem zboru nemške učiteljske zveze, ki bo o Binkošti v Erfurtu, se bo obravnavalo tudi vprašanje, kako poučevati zgodbe svetega pisma. Za predposvetovanje je se-

stavil monakovski učitelj Weigl nekaj navodil s kratkim utemeljevanjem, ki jih tu navedemo:

1. »Pomena knjige pri pouku bibličnih zgodb ne smemo precenjevati ter zlasti ne zapostavljati žive besede učiteljeve.« Pri verstvenem pouku, ko je treba ogreti otrokovo srce, zbuditi čustva, mora imeti prvo vlogo beseda učitelja. Versko mrtev in mlačen človek pri otrocih ne bo dosti opravil, četudi ima pri rokah najboljšo knjigo. Knjige ne precenjevati, pa tudi zapostavljati in zametovati ne!

2. »Varujmo se stalne, okamenele didaktične učbe!« Pouk bibličnih zgodb se ne sme vtisniti v stalne forme in stopnje, ker je vsebina tako raznolična. Včasih ti podaja zgodba le zgodovino, včasih nauke modrosti, potem zopet pravo besedo božjo, ki je zanjo Gospod sam izbral najlepšo in najpripravnejšo didaktično obliko, n. pr. v prilikah.

3. »Naravno podajanje je raztegnjeno in živahno pripovedovanje.« Misel delovne šole se bo udeleževala, če podamo otrokom biblično pripoved v široki, živobojni obliki ter tako zbudimo domišljijo, ki bo dala meso preprostemu besedilu svetopisemske zgodbe.

4. »Šolska knjiga »Zgodbe sv. pisma« naj bo tako sestavljena, da dobi otrok vpogled v sestavo sv. pisma.« Weigl sodi, da je verstveni pouk v šoli, kakor se zdaj goji, v tem pomanjkljiv, ker se ne poskrbi, da bi se mladina dovolj poglobila v svetopisemsko znanje; upa pa, da se bo ta nedostatek odpravil povsod, kjer so uvedli nove zgodbe, ki jih je priredil Ecker. (Eckerjeve zgodbe so v rabi po vseh škofijah na Bavarskem in marsikje tudi v ostali Nemčiji.)

5. »Zgodbe sv. pisma« naj bodo pisane tako, da se varuje in ohrani beseda božja, kakor se nahaja v sv. pismu, da se ščiti tudi besedna enakost stare zaveze in evangelijev.« Ako se v metodičnem oziru smejo uporabljati moderne pridobitve ter se dovoljuje v tem pogledu precejšnja prostost, je pa treba po drugi plati skrbeti, da imajo otroci pri roki res razodeto resnico, tiskano besedo božjo, ki se popolnoma vjema s sv. pismom.

Ali so Marijine družbe za dijaštvo prepovedane? Nižjeavstrijski dež. šolski svet je (dne 4. julija 1907, št. 2014/4) s posebnim odlokom obvestil ravnateljstvo gimnazije v XVII. okraju na Dunaju, da se smejo srednješolci udeleževati zborovanj dijaških kongregacij. — V novejšem času je imela dijaška kongregacija v mestu Korneuburg (Nižje Avstr.) težave z oblastjo. Deželni šolski svet je topot poslal namestništvu na Dunaju odlok, ki še bolj jasno govori in ki zraven tudi utemeljuje, zakaj so dijaške Marijine družbe dovoljene.

V odloku se nahaja tudi to-le pojasnilo:

»Deželni šolski svet je mnenja, da se Marijine kongregacije, ki imajo namen gojiti verstveno zavest in verske vaje, po svoji ustroji in organizaciji ne morejo smatrati kot društva v običajnem pomenu besede... Z ozirom na § 3. društvenega zakona z dne 15. novembra 1865, drž. zak. št. 134, je torej v formalnem oziru nedovoljeno, da bi se Marijine družbe vpoštevale kot društva, dočim se smatra, da je v stvarnem oziru vsak ukrep, ki bi mladino oviral, da se ne bi mogla udeleževati prostovoljnih verstvenih vaj, izključen.«

Ta uradni odlok (z dne 19. julija 1911), ki je zelo previdno sestavljen, potrjuje sledeče:

1. Marijine družbe niso društva v zmislu postave.

2. Raditega dijakom niso prepovedane.

3. Vsaka zabranitev in oviranje je iz stališča postave (in sachlicher Hinsicht) nepostavno in neopravičeno.

Odlok velja v isti meri tudi za dekliske in deške Marijine družbe na ljudskih in meščanskih šolah.

»Die Fahne Mariens« 1912, št. 4.

Zgledi.

Čudežna klinika. V Lurdu je bila že leta 1883. ustanovljena pisarna, ki jo po pravici nazivljejo čudežna klinika. Ta biró, ki v njem zdravniki preiskujejo razne bolnike pred in po ozdravljenju, vodi že 20 let mož, čigar ime je znano po celem svetu: dr. Boissarie. Njegovo globoko versko prepričanje je tako

trdno, njegovo zaupanje v Boga je tako veliko, kakor njegova znanost in vednost. Njegov biró ima čedalje večjo privlačno moč. Dočim je v letih 1902 do 1907 poslovalo v njem povprečno po 250 zdravnikov, je naraslo to število v zadnjih letih do 500. Ti zdravniki niso vsi katoličani, še celo svobodomislec so med njimi, kajti v biró je vsakemu prost dostop, vsak zdravnik lahko vidi bolnike, jih preišče, vsak si sme ogledati predložena spričala. Tu ni nobene skrivnosti, nobene zahrbtnosti ali zvijače, tu se nič ne prikriva. Leta 1906. je podpisalo 346 zdravnikov, med njimi prvaki zdravilstva, sledečo izjavo: »Nepričakovana ozdravljenja se v Lurdu dogajajo v obilnem številu, in sicer na skrivnostnem način, ki ga veda ne more razjasniti. Naravna moč je pri teh hipnih ozdravljenjih popolnoma izključena.«

Zanimiv dogodek v tej zdravniški pisarni. Mlada zakonska dvojica dobi vstop v pisarno. Mož je Francoz in katoličan, žena nemška protestantinja. Na ženitovanjskem popotovanju sta prišla tudi v Lurd. Mlada gospa z radovednostjo ogleduje slike čudežno ozdravljene-

nih. Kaj rada bi videla, da bi ji kdo dal natančnejših podatkov. Posreči se ji, da naleti uprav na urednika lista »Croix de Lourdes«, ki ji je marsikaj razložil. Končno dé protestantinja: »Kar čujem, me je že začuda pretreslo; rada bi pa še sama videla vsaj en čudež.« Gospa, samo en četrt ure ste prepozno prišli,« odgovori urednik. »Pravkar sta zapustili biró dve ozdravljenki. Sami bi jih bili lahko videli, slišali in izpraševali. (Osebi, ki jih je imel v mislih urednik, sta Viktorina Teissier in Marija Pierre.) Pravzaprav pa morete videti še nekaj bolj zanimivega, namreč angleškega ministra, ki je prestopil iz protestantske v katoliško Cerkev, ker je bil njegov sin rešen v Lurdu nevarne in hude bolezni ter ozdravljen.« (Minister Boothmann in njegov sin.) Mlada protestantka bi bila rada tega moža in njegovega sina poznala. Poiskali so ju. Ko so se medsebojno nakratko predstavili, pripoveduje minister, kako je bil sin hipno ozdravljen in kako je ta čudež nanj vplival, da se je izpreobrnil. Vse to je pripovedoval s takim ognjem in prepričanjem, da je mlada dama navdušeno vzkliknila: »Verujem!«

Učiteljski vestnik.

Učiteljske vesti.

Novo društvo. Ustanovilo se je »Društvo upokojenega učiteljstva na Kranjskem«. Delovati je pričelo s 1. aprilom t. l. V to nepolitično društvo sprejema nove člane Sim. Punčah, nadučitelj v p., ki je tajnik in blagajnik. (Vpisnina 1 K, članarina 2 K.) Sprejemajo se stalno upokojeni ljudskošolski učitelji in njih žene; stalno upokojene učiteljice in njih možje učitelji. Društvo se bo potegovalo za stanovske koristi in podeljevalo sorodnikom umrlih članov denarno podporo za pogrebne stroške.

Učiteljske izpremembe. Vseji c. kr. dež. šolskega sveta dne 18. marca so bili imenovani sledeči gg. učitelji, odnosno gospodične učiteljice: Angela Kunej, Stari Log (Alttag); Marija Kotnik, Raka na Dolenjskem; Miroslav Jazbec, nadučitelj,

Št. Lovrenc; Fran Pirc, šolski voditelj, Ostrožno brdo; Marija Bulc, Št. Peter pri Novem mestu; Vida Gabršek, Spodnja Šiška; Angela Kokalj, Sodražica; Anton Lamut, nadučitelj, Čatež ob Savi; Jožef Korošec, nadučitelj, Koroška Bela; Ana Pfeifer, Bloke; Julijana Zalokar, Kokra; Ernst Šusteršič, Zagorac (Stari trg); Albertina Vajdič, Blatna Brezovica.

Imenovanje. Minister za javna dela je imenoval učiteljski suplentinji gospodični Sidonijo Krapš in Angelo Gruden za definitivni učiteljici na c. kr. rudniški šoli v Idriji.

Nezadovoljiva statistika. Upravišтво »Slovenskega Učitelja« hoče imeti red ter ne mara lista zastoj pošiljati. Terjatve je razposlalo na 120 naslovov. Zamudniki in počasneži, ki bi imeli z letošnjo naročnino zapisati na položnico 12 K, pa so imeli gluha ušesa za opeto-

vane prošnje, tretje in četrte številke niso več prejeli. Pripomnimo pa, da dolga nismo in ne bomo izbrisali. Tak proces in obračun smo napravili s 70 naročniki. — Spričo te neljube malobrižnosti naš list in pa naše organizacije ne morejo napredovati. Vsakoletni prirastek novih naročnikov se komaj izjednači s številom tistih, ki nam delajo neprilike.

Poleg tega smo pa natanko pregledali zapisnik članov in članic »Slomškove zveze« ter beležnico naročnikov »Slov. Učitelja«. Prešteli smo, da 180 članov in članic naše kršč. učiteljske organizacije še nima strokovnega lista, ki naj bi bil zanje znak odločnega Slomškovega duha. Opozarjamo, da je bil v odborovi seji soglasno sprejet predlog, ki vелеva, da mora biti vsak Slomškar obenem naročnik »Slovenskega Učitelja«. Dandanes nič več ne velja samo beseda: »Sem v Slomškovi zvezi,« ako nimaš obenem naročenega tudi našega lista. Res je, da med temi 180 člani večina bere naše glasilo, ker ga ima šola, oziroma krajni šolski svet; a s tem ne moremo biti zadovoljni. Odločnost velja! Nekoliko požrtvovalnosti za našo zvezo in za prospeh glasila dveh bratskih organizacij pa že moramo pokazati! Kdor izmed naših nima »Slovenskega Učitelja«, je brez znaka, brez strankinega čuta in ponosa, brez zveze z organizacijo; takemu ne moremo pripisovati prave iskrenosti!

Nazadnjaštvo ali kaj? Ukrepi deželnega zbora na Koroškem, ki vsaj na videz ne dokazujejo posebne gorkote ondodnih liberalcev za šolo in napredek, so razburili predvsem učiteljstvo — na Koroškem in drugod. Mi se ne bomo spuščali v presojo koroškega šolstva; to pa nas veseli, da so — vendar enkrat — prišli tudi koroški liberalci do prepričanja, da sedanja ustrojba ljudskega šolstva ne ustreza docela namenu ne na Koroškem, ne drugod, in pa da s tem kmetu in ljudstvu sploh še ni pomagano, ako se sezida v vsakem večjem kraju ali skoraj v vsaki vasi šolska palača... Koroški poslanci so se ustrašili, ko so videli, da ondodno šolstvo požre ravno polovico proračunanih letnih deželnih

stroškov (okrog tri milijone), zato so rekli: Stoj! Ne brez potrebe šariti. Pouk naj se razmeram prilagodi in preustroji tako, da bo res kaj prave koristi. Sklenili so: 1. Število učnih mest na ljudskih šolah naj se polagoma skrči tako, kakor je upravičeno po dejanskih razmerah. 2. Početkom prihodnjega šolskega leta naj se za poizkušnjo uvede razdeljen pouk. 3. Enorazrednice, ki niso več kot dva kilometra oddaljene od kake večje šolske občine, naj se opusté ali pa naj se oskrbi ekskurendna šola.

Presoja o teh ukrepih prepuščamo cenjenim bralcem.

Učitelj — socialen demokrat? V pruski deželni zbornici je 16. marca odgovoril naučni minister pl. Trott pri razpravi o šolstvu tudi na vprašanje: Ali mora biti učitelj socialen demokrat? — Odgovor njegov je zelo zanimiv. Ako ga mojster Kristan še ni bral, mu damo priliko, da ga premeditira. Glasi se: »Obsebi umevno, da učitelj ne more biti socialen demokrat. (Nemir pri demokratih. Pritrjevanje v centru.) Ako premislimo načela, ki jih zagovarjajo socialisti, in če vpoštevamo, da je dolžan učitelj po svojem poklicu mladino učiti, potem je to dvojje v diametralnem nasprotju. To je naravnost nemožno, da bi socialen demokrat izpolnjeval svoj poklic, kakor bi ga moral. (Živahno pritrdjevanje.) Kdor je socialen demokrat in pa učitelj obenem, ta je prisiljen, da se vsaki dan hlini. Ako se pa nazunaj kaže kot socialist, mora učiteljski stan zapustiti. Poudarjam tudi, da se socialistom ne bo nikdar posrečilo, pridobiti si naše učiteljstvo za svoje namene. Vsi tozadevni poizkusi se bodo razbili ob zdravem mišljenju našega učiteljstva. (Pritrdjevanje.) Učne oblasti in učitelji bodo slejkoprej zastavili vse svoje moči, svoja srca in svoj razum, da bodo zvesti svoji vzvišeni nalogi ter vzgojevali bogaboječo, domoljubno in vladarju zvesto mladino.«

Umrli je 23. marca g. Ivan Pezdič, nadučitelj v Kranju, v 66. letu starosti. Svoj čas se je njegovo ime večkrat imenovalo, ker je bil celo član c. kr. deželnega šolskega sveta.

Raznoterosti.

»Malo predaleč« je segel »Slovenski Gospodar«, ko je 1. februarja objavil članek: »Glas ljudstva o ljudski šoli«. Ne trdimo, da ni nekaj resnice v sedmih točkah; toda malenkostne hibe ljudskega šolstva tako pretiravati je pa vendar nedopustno in najsibo na katerikoli strani. K omenjenemu članku le kratke opazke.

1. »S poldnevnim poukom bi bilo treba le polovico sedanjega učiteljstva«... (?) Z uvedbo poldnevnega pouka bi se res rabilo nekaj manj učiteljstva, nikakor pa ne polovico manj, ker je že sedaj na veliki večini ljudskih šol uveden poldnevni pouk (na Kranjskem leta 1910. na 258 šolah, t. j. 62,2 %).

Sedanje zahteve učiteljev po zvišanju plač niso neupravičene, ker ima učiteljstvo času in razmeram zelo neprimerno in nezadostno plačilo.

Ce pa ljudska šola še ni urejena po zahtevah prebivalstva, pa tega ni pripisovati učiteljstvu, temveč tistim, ki imajo zakonodajno pravico. Komur torej ni sedanja šola po volji, naj izlije svojo nevoljo nad zakonodajnimi faktorji, ne nad učiteljstvom.

Piscu v »Slovenskem Gospodarju« tudi nekatere novejšje udobne šolske stavbe niso všeč, ne vidi pa na stotine starih podrtij, kjer si mladina kviri zdravje, mesto da bi se krepila tudi telesno. Vsak razumen kmet je že toliko napredoval, da celo za svojo živino zida prostoren, svetel in zračen hlev. Ali naj se njegovi otroci potikajo po vlažnih, tesnih in mračnih kočah?

Nedokazana je tudi trditev, da je uprav šola vzrok npravstvene pokvarjenosti otrok. Ne šola, temveč slabi otroci pokvariijo boljše; in kje so se slabi pokvarili? Ne v šoli, ampak največkrat doma, v družini!

Tudi poselsko in delavsko vprašanje se ne bo rešilo z uvedbo poldnevnega pouka. To vprašanje bo rešila le omejitev izseljevanja, omejitev pijančevanja in pa napredek v uporabi gospodarskih strojev.

Neresnična je tudi trditev, da so se šolska oblastva vedno ozirala na udob-

nosti in koristi učiteljstva. Kje so neki tiste udobnosti? Učiteljstvo jih doslej še ne pozna; pač pa bi bilo prav hvalježno, ako bi moglo vsaj tako udobno živeti, kakor živi nižje uradništvo, ki dostikrat nima niti polovico tolike izobrazbe, kakor z vojaškimi certifikati oboroženo uradništvo.

Stvarna kritika je pač vsakemu dovoljena, odločno pa zavračamo vsako neprimerno pretiravanje.

Učiteljstvo v pruskem parlamentu. Med 397 poslanci pruske zbornice je 7 ljudskošolskih, 9 srednješolskih učiteljev, 7 visokošolskih profesorjev in nekaj bivših šolnikov. — Koliko je učiteljev v našem državnem parlamentu, nam pa ni znano.

Prva zobna klinika na Bavarskem v mestu Nürnberg je bila otvorjena početkom tekočega šolskega leta. Klinikovo vodita dva izvežbana zobozdravnika; odprta je vsak dan, kajti ustanovljena je za 46.000 ljudskošolskih otrok.

Tudi socialisti in liberalci nočejo brezkonfesionalne šole. Dne 18. marca se je oglasil v nemškem državnem zboru pri debati o šolstvu socialni demokrat Schultz, ki je izjavil, da njegova stranka ni za odpravo verouka iz šol; enako izjavo je podal tudi svobodomiselni poslanec Bruckhoff, da njegova stranka noče brezkonfesionalne šole. — Imajo pač treznejše nazore o šolstvu, nego naši rdečkarji in liberalci, ki ne morejo drugega govoriti in pisati, nego o klerikalizmu, in ki neprenehoma sanjajo o šoli brez verstva. Poslanci nemškega parlamenta ne marajo za podivjano, zanemareno ter zločinom vdano mladino, kakršna se vzgaja v francoskih ter italijanskih brezkonfesionalnih šolah, zato pa javno zahtevajo versko šolo. — Kaj bo rekel na to stric Kristan?!

Enostransko izpraševanje pri pouku. Prusko ministrstvo za pouk in bogočastje je objavilo neko novo naredbo, ki obsoja enolično izpraševanje v šoli ter priporoča tak način, da so otroci bolj prisiljeni k samo- in sodelovanju. Učitelj naj stavi manj vprašanj ter naj dá manj podatkov in pomočkov, učenec naj pa

sam bolj išče, preiskuje, govori, pre- računava... Pouk naj bo tak, da ne bo otroku samo kazal vsakega koraka, vsake črke, ampak da bo bolj zbujal, ogreval, navduševal. Način izpraševanja kaže dostikrat, da učitelj podcenjuje zmožnosti otrokove. Le prevečkrat se pozabi, da ima duša celo zalogo moči v sebi, ki so zmožne, da poženo klice, samo če se jim dovaja dovolj hrane, luči, mokrote, zraka in gorkote.

Ministrska odredba se dá izraziti ob- kratkem s temi-le besedami:

1. Opusti vsako nepotrebno vpra- šanje!

2. Sestavi vprašanje po obliki in je- ziku tako, da zahteva od učenca pravo delotvornost.

3. Išči po potrebi nadomestkov za vprašanja.

Prvi šolski kongres v Kini. Na lan- skem kongresu za reformo šole se je sklenilo, da velja pri Kinezih kot obvez- na šolska doba od 6. do 14. leta, in sicer enako za deklice kot za dečke. Pouk je skupen v krajih, kjer ni sredstev za lo- čeno vzgojo.

Država Kansas ima med 74 držav- nimi uradnicami 45 ženskih nadzornikov za višje šole.

Dijaški izleti. Kako se tuintam po- spešuje in neguje nazorni nauk, doka- zuje izvestje šolskega nadzornika v hes- senskem glavnem mestu Darmstadt; iz poročila je razvidno, da je ondotna mla- dina napravila lani 220 popotovanj. Iz- leti seveda niso samo za zabavo, ampak jih šolska oblast prireja v svrhu nazor- nega pouka ter trajajo po več dni. Dijaki, ki se jih udeleže, morajo biti opremljeni

z vsemi turistovskimi potrebščinami. Vseh dijakov (dijakinj), udeleženih pri lanskiz izletih, je bilo 8000. V mestu je ustanovljeno nalašč v ta namen posebno društvo (Odenwaldklub), ki udeležence zavaruje proti morebitnim nezgodam ter daje tudi nekoliko podpore.

Indijanke imajo že tudi svojo uni- verzo, in sicer v glavnem mestu Nove Meksike — v Albu Querce. To vse- učilišče se imenuje v indijanskem ocvet- ličenem jeziku Hokona, t. j. zavod me- tuljčkov.

Pouk brez verstva zavede človeka na najnižjo stopnjo propalosti, o tem daje najboljši dokaz sosednja Italija, kjer se učiteljstvo v večini takorekoč ponaša z brezverstvom. Sad sedanje laiške šole na Italijanskem se kaže v neprestanem naraščanju mladoletnih zločincev; njih število znaša na leto do 50.000. Profesor senator Foà je trdil pri nekem predava- nju v Turinu leta 1909., da so skoraj vsi abiturienti srednjih šol npravno pokvar-jeni, 10 do 12 odstotkov jih je pa celo spolno bolnih; to število se za časa visokošolskih študij še podvoji.

Čudno ni, ako učiteljstvo na Italijan- skem javno nastopa s svojim brezver- stvom, če pomislimo, da je naučno mi- nistrstvo nedavno pohvalilo in nežni mladini priporočilo neko pesnitev pes- nice Ade Negri, v kateri se izpodkopava vera v božjo previdnost, v večnost in v Boga samega...

Čitalnica za otroke. V Monakovem so pred kratkim otvorili prvo otroško čitalnico (Kinderlesehalle). Odprta je vsak dan od 4. do 6. ure; vsako sredo in vsako soboto pa od 3. do 6. ure.

Vzgoja.

Otroško varstvo v Ljubljani. Pa- tronat Vincencijeve družbe za mladino je izdal prvo sporočilo med javnost. Podružnice so vpeljane že v 28 župnijah. Največ so za to zelo po- trebno napravo storile Marijine družbe. Šolarsko zavetišče, ki ga vzdr- žuje patronat (Komenskega ulica št. 12 v Ljubljani), šteje zdaj 43 gojencev. —

Otroško zavetišče v Društve- nem domu na Viču pri Ljubljani ima v svoji zaščiti 55 dečkov in deklic ter jim preskrbuje tudi hrano.

Društvo za otroško var- stvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana je imelo občni zbor dne 27. marca v zbornici na magistratu. Udeležbe in zanimanja je bilo več pri-

čakovati, kajti to društvo — to moramo priznati — zelo blagodejno, koristno in tudi uspešno izvršuje in dosega namen, kateremu se je posvetilo. Marsikakega otroka, ki bi se bil pogubil duševno in telesno, je društvo že rešilo in ga pripeljalo v dobre roke, veliko zanikančev, ki so že hodili pot propada, se je že otelo... Če pravimo, da ima pri tem glavno zaslugو svetnik Milčinski, to ni le navaden poklon, ampak odkrito priznanje. Mož se trudi z ljubeznijo in z verno, ki naj bi našla mnogo posnemalcev! — Zanimivo je bilo njegovo poročilo, v katerem nam je dal jasno sliko ljubljanske zanemarjene mladine, ki se množi tembolj, čimbolj se širi industrija. Omenjal je tudi, zakaj je toliko beraštva v Ljubljani in kako bi se ta nedostatek bele Ljubljane odpravil ali vsaj omejil. Umesten je bil predlog v mestnem občinskem svetu za povišanje miloščine, ki so ga stavili svetniki S. L. S. Večina še ni prišla do spoznanja, da bi bilo to potrebno. Enako je bil odklonjen predlog, ki je bil stavljen v dobro lačni in siromašni šolski mladini, da bi se ji oskrbel gorek zajtrk... Seveda denarna podpora še ni vse. Bednim otrokom je treba preskrbeti varstva in kruha, odraslim pa primerne delo. Mesto sicer marsikaj

stori za siromake, toda med te je sprejemalo tudi take, ki podpore niso bili vredni. Svetnik Milčinski je naštel par kričečih slučajev!... Skrbi naj se za vzgojo, da se ne bo množilo nepotrebno beraštvo. Tudi za to je skrbelo mesto, toda posamezniki, ki so se jim otroci zaupali, dostikrat o vzgoji niso imeli niti pojma in bi sami potrebovali vzgoje. Sirote naj se oddajo v dobro oskrbo, najbolje na deželo.

Proračun za bodoče poslovno leto znaša 13.600 K ter izkazuje 4700 K primanjkljaja. — Predsednik pl. Alb. Levičnik je ob sklepu naznanil, da je za otroško varstvo v Ljubljani iz prispevkov državne loterije nakazanih 10.000 K. S tem je društvo rešeno iz zadrege.

Protі pohujšanju. Finančno ministrstvo je prepovedalo lastnikom trafik izlagati in prodajati nenravne razglednice in druge mladino pohujšujoče slike, kakor tudi slabe knjige in razne detektivne povesti. — Pri nas trafikanti niso toliko prizadeti — izjeme so seveda — pač pa nekateri prodajalci zlatnine in srebrnine ter trgovine s papirnatimi izdelki. Sploh se pri nas policijska oblast premalo briga, da bi dejansko posegla vmes vsaj tam, kjer se javno in očitno pospešuje nenravnost.

Slovstvo in glasba.

Die Kinderarbeit in Österreich. Statistični urad trgovinskega ministrstva na Dunaju je poslal uredništvu drugo knjigo (o prvi »Tabellenband« smo svojedobno že poročali): Erhebungen über die Kinderarbeit in Oesterreich im Jahre 1908. II. Teil. Textliche Darstellung. I. Heft. Wien, 1911. Alfred Hölder, Buchhändler der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften.

V tem folio-zvezku so sestavljene številke, ki povedo, v kolikem številu se mladina sili k delu, kje in kdaj opravljajo šolski otroci razna, zanje neprimerna dela. Razvidna je zlasti raznovrstnost otroških opravil.

Obeta se še en zvezek, ki bo pa naj-

bolj zanimiv, ker bo v njem obrazloženo, kako vpliva otroško delo, predvsem ponočno, na telesni, duševni in нравstveni razvoj otrok.

Cena zgoraj označenega dela v trgovini je 2 K.

Pismenke za uporabo pri risanju v šoli. Priredil Dragotin Humek, strokovni učitelj v Krškem. Izdal J. Koželj, tiskar v Krškem. Cena 30 vin.

Kjer učenci rišejo na posamezne liste, morajo vsako risbo primerno popisati, za kar pa se navadno ne uporabljajo pisane črke, temveč tiskane, ki so pa postale včasih že tako moderne, da niso skoraj nič več podobne naši latinici. Tudi ta knjižica podaja zbirko različnih

pismenk, ki jih je uporabljati pri popisovanju risb, med katerimi je nekaj bolj, nekaj pa tudi manj razločnih vrst. Ker je pa zunanja oblika vsake risbe mnogo ličnejša, ako je primerno popisana, zato imenovano knjižico toplo priporočamo vsem šolam, pa tudi posamezni učenci, boljši risarji, naj bi si jo nabavili.

Das Rechnen des praktischen Landwirtes. Ein Lehr- und Übungsbuch für landwirtschaftliche Fortbildungsschulen und zum Selbstunterrichte. Verfasst von Heinrich Hipsch. Verlag von Karl Graeser. Wien. Preis 1 K 20 h.

Naše ponavljalne šole morajo biti šole za življenje, in ker je naše ljudstvo v pretežni večini kmetiško ljudstvo, se mora ponavljalna šola v prvi vrsti ozirati na potrebe po deželi. Računstvo zavzema važno mesto med učnimi predmeti ponavljalne šole in slovensko učitelstvo je dobilo s Stiasnyjevo Računico prav izboren učni pripomoček. Marljivemu učitelju pa nikdar ne zadoštuje le ena učna knjiga, temveč izkuša dobiti vedno še novih virov, iz katerih zajema, ko se pripravlja na pouk. Zato priporočamo učiteljem ponavljalnih šol imenovano knjigo, ker najdejo v nji obilico najraznovrstnejših nalog, povzetih iz vseh panog poljedelstva in živinoreje in sploh vsega, kar potrebuje vsak izobražen kmetovalec.

V isti zalogi pa je izšla še druga knjiga z naslovom: **»Der naturkundliche Unterricht an landwirtschaftlichen Fortbildungsschulen.** Ein Leitfadens für Lehrer an solchen Anstalten sowie für den Selbstunterricht. Verfasst von Franz Wamprechtsamer.

V tej knjigi dobi vsak učitelj ponavljalne šole bogato učno snov za prirodopisni pouk s posebnim ozirom na razne panoge kmetijstva. Tu najdeš vse, kar želiš vedeti o zemlji, o gnojilih, o rastlinstvu, o živalstvu. Treba je le našim

razmeram primerno snov izbrati, oziroma zelo obširno snov, ki jo podaja knjiga, primerno okrajšati.

Erst - Kommunion - Unterricht. (Zugleich ein Beitrag für die religiöse Erziehung in der Schule.) Von einem Geistlichen der Diözese Rottenburg. Rottenburg a. d. N. Verlag von W. Bader. Cena M 1'50.

Evharistično gibanje je dalo povod dekretom o pogostnem in zgodnjem sv. obhajilu. Zahteva zgodnjega sv. obhajila je uvedla novo dobo za vzgojo otrok v šoli in na domu. Ako se posreči, da bomo spravili otroke zgodaj k sv. temu obhajilu ter jih privadili pogostnega prejemanja najsvetejših skrivnosti, potem smo dobili v sv. obhajilu vzgojno sredstvo, ki je neprecenljive važnosti. Seveda bi slabo pogostno obhajilo imelo pa po drugi plati zopet slabe posledice. Da se to ne zgodi — je treba skrb za pripravo na prvo sv. obhajilo podvojiti. Ne manjka se tiskanih priprav v to svrhu, vendar pa omenjamo zgoraj navedeno knjigo vsled tega, ker je res nekaj novega, ne toliko ozir po uka samega, ampak z ozirom na vzgojni moment. Avtor se je potrudil, da je tesno združil teoretični in asketični del pri vsaki katehezi, in sicer tako, da je izbral najvažnejše nauke. V tem oziru je knjiga res izborna. Da si bodo bralci lažje predočili to zvezo, naj omenim nekatere kateheze: 1. Anleitungsansprache — Gebet. 2. Brotvermehrung — Kana — Gehorsam. 3. Einsetzung... — Nächstenliebe. 4. Gegenwart Jesu — hl. Gefässe (Anwendung: Das Herz schön herrichten). 5. Kommunion — geistliche K. 6. Unwürdige K. — Keuschheit. 7. Vorbereitung auf d. hl. K. — Hauptfehler... itd.

Prav za male bi bil ta pouk v celoti malo previsok — a kljub temu uporaben. Naroča se v Katoliški Bukvarni.

„Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 K. (Naročnina in članarina za „Slovensko zvezo“, oziroma za „Društvo slov. katehetov“ 5 K.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema: **Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.**

Urednika: **A. Čadež**, katehet v Ljubljani; **J. Novak**, c. kr. šolski nadzornik v Kočevju. Tiska Katoliška tiskarna. — Oblastem odgovoren **Ivan Rakovec**.

Razpis učiteljskih služb.

Ljubljanski okraj: Na enorazrednici v Kopanju je razpisana učiteljska in voditeljska služba do 1. maja.

V postojnskem okraju: Na štirirazredni ljudski šoli v Knežaku je razpisano eno učno mesto. Prošnje do 30. aprila.

V krškem okraju: Učiteljska služba na šestrazrednici v Radečah za moške prosilce. Prošnje do 2. maja.

V kočevskem okraju: Učiteljsko in voditeljsko mesto na enorazrednici v Novem Kotu. Prošnje do 26. aprila.

Učno mesto za moške prosilce na 5 razredni ljudski šoli v Ribnici. Prošnje do 20. maja.

Radovljiški okraj: Služba učitelja na 4 razredni ljudski šoli na Koroški Beli do 30. aprila.

Kamniški okraj: Učiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli v Dolu pri Ljubljani do 25. aprila.
